

צירופי הלכה למשה מסיני בסוכה

1 סוכה ו, ב

תנו רבנן שתיים כהלכתן ושלישית אפילו טפח ... אתאי הלכתא וגרעתה לשלישית ואוקמה אטפח (הא דאמרינן לעיל הלכה למשה מסיני, להכי נמי אתמר ליה הלכתא, למחיצות, למיגרעיה לשלישית דופן סוכה ולמיסגי ליה בטפח, רש"י) ... ואותו טפח היכן מעמידו ... עושה לו טפח שוחק ומעמידו בפחות משלשה טפחים סמוך לדופן וכל פחות משלשה סמוך לדופן כלבוד דמי ... סוכה העשויה כמבוי ... עושה לו פס ארבעה ומשהו ומעמידו בפחות משלשה סמוך לדופן, וכל פחות משלשה סמוך לדופן כלבוד דמי. ומאי שנא התם דקאמרת סגי טפח שוחק ומאי שנא הכא דקאמרת בעיא פס ארבעה, התם דאיכא שתי דפנות כהלכתן סגי ליה בטפח שוחק הכא דליכא שתי דפנות אי איכא פס ארבעה אין אי לא לא. אמר רבא ... וצריכא נמי צורת הפתח.

2 תוס' שם טז, ב ד"ה בפחות

ותימה למה לי פס ארבעה יעשה פס שני טפחים ויעמידנו סמוך לדופן וירחיק שלשה טפחים פחות משהו ויעמיד פס אחד של שני טפחים ומשהו ... וי"ל משום דאמרינן בסוף פ"ק דעירובין (דף טז:): דכל מחיצה שאינה של שתי וערב אינה מחיצה ואם היו שני פסין שאין בכל אחד ארבעה הויא לה כמחיצה של שתי.

3 סוכה כב, א

כי אית ביה טפח אמרינן חבוט רמי.

4 ר"ן שם (ט, רע"א)

דלא אמרינן דופן עקומה ולבוד כי הדדי.

5 שוע"ר סי' רסב

י בכל עושין מחיצה ... ואפילו מחיצות של ... של שתי בלא ערב כגון קנים הגבוהים עשרה הנעוצים בארץ זה אצל זה, הרי זו מועלת עד בית סאתים.

6 שו"ע סי' תרל

ב דפנות הסוכה אם היו שתיים זו אצל זו כמין ג"ם, עושה דופן שיש ברחבו יותר על טפח, ומעמידו בפחות מג' לאחד מהדפנות, ויעמיד קנה (כנגד הכותל) כנגד אותו טפח ויעשה לה צורת פתח שיעמיד קנה עליו ועל הטפח.

ג היו לה שני דפנות זו כנגד זו וביניהם מפולש, עושה דופן שיש ברחבו ד"ט ומשהו, ומעמידו בפחות מג' סמוך לאחד משתי הדפנות וכשרה, וגם בזה צריך לעשות צורת פתח שיתן קנה מהפס על הדופן האחד וי"א שאין זה צריך צורת פתח. הג"ה, אבל אם איכא דופן ז' בלא לבוד א"צ כאן צורת הפתח עד סוף הכותל הואיל ואיכא דופן ז' שהוא שיעור הכשר סוכה.

ה כשהכשירו בשתי דפנות העשויות כמין ג"ם בטפח וצורת פתח אפילו אם יש בשתי הדפנות פתחים הרבה ... הג"ה, רק שלא יהיו הפתחים בקרנות, כי המחיצות צריכין להיות מחוברים כמין ג"ם ... ונהגו עכשיו לעשות מחיצות שלימות כי אין הכל בקי"אין בדין המחיצות.

ט היו דפנותיה גבוהים ז' ומשהו והעמידם בפחות מג' סמוך לארץ כשרה אפילו הגג גבוה הרבה, ובלבד שיהא מכוון כנגדן. ואפילו אינן מכוון ממש רק שהיא בתוך שלשה כנגדו כשרה.

7 מ"א שם ריש הסימן

הא דתניא דמהני קנה קנה פחות מג', היינו כשעושה ד' דפנות, אבל כשעושה ג' דפנות בעינן ב' שלימות דעריבן ושלישית בטפח ... אין אנו צריכין לידחק בדברי התוס' ... סבירא להו כיון דלא הוי מחיצה אלא בשיירא כמ"ש סימן ש"ס לא הוי מחיצה גמורה ולא מהני א"כ יש ד' דפנות בקנה קנה פחות מג'.

8 שוע"ר סי' תרלא

ז ואם יש ברוחב הסיכוך העולה כשיעור גג דהיינו טפח על טפח או יותר והוא מכוון כנגד האויר שבין התחתון אע"פ שיש ביניהם יותר מג' טפחים כשרה לפי שאנו רואים את העולה כאלו ירד למטה ומונח באויר שכנגדו. והוא שיהא רוחב האויר כרוחב העולה או יותר ממנו, אבל אם היה פחות ממנו, וכן אם העולה אינו מכוון ממש כנגד האויר שתחתיו בענין שאם היה יורד למטה כנגדו ממש היה מקצתו נוגע בסכך התחתון, אין אנו רואין אותו כאלו ירד למטה. וכל שיעורין הללו הן הלכה למשה מסיני.

9 טור סי' תרלב

סכך פסול ... מן הצד אינו פוסל אלא בארבע אמות ... אפילו אין הדופן אלא עשרה טפחים והגג גבוה ממנו הרבה, שאנו רואין הדופן כאילו עולה עד למעלה ואז נאמר דופן עקומה.

10 שו"ע שם

א סכך פסול ... דופן עקומה דהיינו לומר שאנו רואים כאילו הכותל נעקם ויחשב זה הסכך הפסול מגוף הכותל.

11 מ"א שם

א הכותל נעקם, משמע דוקא כשדפנות מגיעות לסכך (ר"ן וב"ח).

ב ואם הגג עקום למעלה, ולמטה בסמוך לו קורה, אע"פ שאינו נמשך ממנו ג' טפחים, כיון דגובה רחוק ממנו ג' טפחים, אין מצטרפין, ולא אמרינן חבוט ולבוד להחמיר.

12 ט"ז שם

(א) דאמרינן דופן עקומה ... כתב שפיר רבינו הטור אפילו אין הדופן אלא י' טפחים והגג גבוה ממנו הרבה ... דמאי שנא מהא דאמרינן בסימן תר"ל ס"ט בדפנות גבוהים ז' ומשהו כו' אפילו הגג גבוה הרבה ואפילו אינו מכוון ממש רק שהוא בתוך ג' כנגדו כשרה ... דהני תרווייהו לבוד ודופן עקומה הלכה למשה מסיני הם ולמה לא נשוה אותם בזה.

13 שוע"ר סי' תרלט

י עכשיו שנוהגין לעשות ארבע מחיצות לסוכה.

14 בני דוד הל' סוכה פ"ה

בסוכה שבצדה דופן הבית והגג בולט למעלה גבוה מן הסכך והסכך למטה נסתפקתי אם הסכך מצטרף עם הגג ואמרינן דופן עקומה ואין צריך שהסכך יגיע עד כותל הבית ואמרינן חבוט רמי הגג עד הסכך ... או דלמא דלענין דופן עקומה צריך שהסכך פסול יגיע עד הסכך כשר כדי ליעשות דופן עקומה ... וא"כ צריך שימלא אויר הסכך כשר, עד כותל הבית, אפילו בסכך פסול, ואז הוי שפיר דופן עקומה. וכן עשיתי מעשה, דכן מסתבר.

15 שו"ת רעק"א

וני"ל ביאור דבר הר"ן ... היכא דאי אפשר לדון על אחד אלא מכח אידך ... דלא שייך לדון דופן עקומה כיון דיש כאן אויר א"כ תדין תחילה גוד אסיק ומגיעות לסכך, ואזי שייך לדון דופן עקומה, זהו לא אמרינן.